

Als het op papier maar klopt!

Handhaving op hergebruik van secundaire grond en baggerspecie

De ervaringen van Dirkjan Reijersen van Buuren, directeur Grondbalans

Augustus 2025

Het verhaal van Dirkjan is ontstaan vanuit jarenlange praktijkervaring in het hergebruiken van secundaire grond- en baggerstromen, op landelijke schaal. Vanuit die positie ziet hij dagelijks hoe de goede intenties van beleid botsen met de werkelijkheid in het veld. Waar knelt het en hoe kan het beter?

"De regels voor het toepassen van grond en baggerspecie zijn er om de bodem schoon en veilig te houden. Maar in de praktijk zit goedbedoeld beleid circulair hergebruik steeds vaker in de weg. Het toepassen wordt omslachtiger en duurder, met een groeiende papierberg als gevolg."

Meldsysteem onder druk

Sinds 2008 melden we ook schone grond en zand, en sindsdien is het aantal meldingen flink toegenomen. In 2013 kregen de omgevingsdiensten deze taak overgedragen van gemeenten en provincies, met het idee om toezicht en handhaving meer centraal en eenduidig te organiseren. Het meldsysteem zou vooral dienen als informatievoorziening voor toezicht en handhaving: een bron van informatie om gericht in te spelen op hergebruik met een hoger milieurisico, van ontgraving tot toepassing.

In de praktijk zien we echter dat het anders loopt. Meldingen worden vooral administratief afgehandeld, alsof het vergunningaanvragen zijn,

terwijl het daadwerkelijke toezicht buiten nauwelijks aan bod komt. Zo verschuift de aandacht naar papier en procedures, terwijl de echte milieurisico's juist buiten spelen waar de grond wordt ontgraven en toegepast.

Ook neemt de meldplicht toe: naast toepassen melden we inmiddels ook ontgraven, en de wens is om ook bouwstof te melden. Zolang die meldingen als basis voor toezicht wordt gebruikt, is dat prima, helaas is dat niet het geval.

Onevenwichtige handhaving

ILT voert buiten wel toezicht uit, en richt zich vooral op werkzaamheden onder de KWALIBO-regeling. Daardoor worden gecertificeerde bedrijven gecontroleerd, terwijl niet-gecertificeerde bedrijven en werkzaamheden buiten beeld blijven. Dat voelt als dubbele controle en tast het draagvlak aan.

Tijd voor handhaving zoals het bedoeld is

De regeldruk is de afgelopen twintig jaar toegenomen, telkens met de belofte van lastenverlichting. Helaas komt die zelden. De Milieuverklaring Bodemkwaliteit (MVB) is daarvan een voorbeeld. Deze is bedoeld om processen te ver-

vereenvoudigen, tijd te besparen en discussies te verminderen. In de praktijk wordt de MVB echter vaak niet geaccepteerd zonder onderliggende partijkeuring. Zo verandert een goedbedoeld hulpmiddel alsnog in een extra last.

Als we écht werk willen maken van meer effectieve handhaving, dan kunnen we kiezen om te stoppen met het administratief afhandelen van alle meldingen. Gebruik meldingen waarvoor ze bedoeld zijn: als signaalfunctie. Selecteer op risico en controleer dan de volledige keten. Dus ook buiten, op zowel de herkomst- als toepaslocatie.

Praktijkkennis = begrip

Dat vergt ook praktijkkennis bij handhavers. Bij gebrek aan ervaring van de praktijk, ontstaat onbegrip en discussie. Door tijd evenredig te verdelen tussen binnen en buiten, ontstaat er weer praktijkkennis en wederzijds begrip. En dán komen de echte milieurisico's in beeld en ontstaat er weer respect naar elkaar.

Meer toezicht buiten helpt ook freeriders in beeld te krijgen: bedrijven die helemaal niet melden. Zij laten zich niet vangen in data en papier, en vormen wel een risico. Tegelijkertijd voelen bedrijven die wél correct melden zich juist geconfronteerd met extra administratie, kosten en onzekerheid, terwijl freerijders ongestoord hun gang kunnen gaan.

Omgevingsdiensten willen wel meer naar buiten, de huidige verrekening op het aantal afgehandelde meldingen zorg dat hier geen financiële middelen voor zijn. Door per binnengekomen melding te verrekenen in plaats van per afgehandelde melding, kan met dezelfde capaciteit en hetzelfde budget de handhaving op een hoger niveau worden gebracht, gericht op het echte milieurisico.

Waar wij voor pleiten

Wij zien dat handhaving effectiever én doelgerichter kan:

Handhaving zoals bedoeld

Risicogestuurd, met een gezonde balans tussen administratieve afhandeling en toezicht in het veld.

Gerichte inzet van capaciteit

Accepteer dat niet elke melding wordt gecontroleerd, focus op meldingen met het grootste milieurisico. Het meldsysteem dient als signaalfunctie.

Minder meldingen, meer overzicht

Verlaag het aantal meldingen om de aandacht te richten op risicovolle ontgravingen en toepassingen, en verminder daarmee de administratieve last. Stop met meldingen voor laag-risico toepassingen zoals primair zand, en stel bijvoorbeeld een ondergrens van 500 m³ voor schone grond in.

Samen vooruit

Vanuit Grondbalans werken we actief mee aan beter bodembeleid. Als mede-initiatiefnemer van [Vakgroep BodemBewust](#) zoeken we de dialoog met beleidsmakers en uitvoerders. Ons doel: duidelijke, uitvoerbare regels die duurzaam hergebruik van grond, baggerspecie en bouwstoffen stimuleren. Die de praktijk ondersteunen in plaats van belemmeren.

"De uitdagingen rondom hergebruik van grond, baggerspecie en bouwstoffen raken ons allemaal. Alleen door samen te werken én te luisteren naar elkaar komen we tot eenvoudiger, eerlijker en duurzamer bodembeleid."

Oproep

Vanuit mijn ervaringen roep ik beleidsmakers, bevoegd gezag en marktpartijen op om met elkaar in gesprek te gaan en stil te staan bij hoe beleid vandaag de dag in de praktijk uitpakt. Te vaak zien we dat regels anders worden toegepast dan bedoeld. Pas wanneer we die werkelijkheid samen onder ogen zien, kunnen we verder bouwen aan bodemwetgeving die echt werkt. Wetgeving die haalbaar is in de praktijk, duurzaam hergebruik stimuleert en bijdraagt aan een gezonde bodem voor toekomstige generaties. Dat is de missie waar wij elke dag aan werken.

Wil je meepraten over dit onderwerp?

Neem contact op met Dirkjan:

E. d.vanbuuren@grondbalans.nl

T. 06 261 361 56